

INFORMATIE UIT DE FOCUSGESPREKKEN: INSTROOM

In deze tekst wordt de informatie die de scholieren tijdens de focusgesprekken aanbrachten, thematisch samengevat en geïllustreerd met citaten uit de gesprekken. Het gaat dus niet om theorie op basis van een literatuurstudie, alle informatie komt van de deelnemers zelf.

Deze tekst is gebaseerd op vier focusgroepen met 39 zesdejaars leerlingen (secundair onderwijs) uit wiskundige/wetenschappelijke richtingen in vier diverse scholen (Veurne, Heverlee, Halle & Aarschot). Omwille van de privacy worden in deze tekst fictieve namen gebruikt.

1. Waarom kiezen scholieren voor een ingenieursopleiding?

Scholieren kiezen voor een ingenieursopleiding omdat ze interesse hebben in vakken als wiskunde en wetenschappen en omdat ze er goed in zijn. De ingenieursopleiding ligt dan ook vaak in het verlengde van de richting die ze volgden in het secundair onderwijs. Ook het feit dat het een algemene/brede opleiding is, die veel beroepsmogelijkheden biedt voor later speelt een belangrijke rol. Het feit dat het een moeilijke opleiding is, die hoog staat aangeschreven, kan ook een stimulans zijn: men gaat voor de uitdaging, men gaat voor het moeilijkste. Ook rolmodellen motiveren de jongeren om te kiezen voor een ingenieursopleiding (ouders die ingenieur zijn, opgroeien in een landbouwomgeving stimuleert tot een keuze voor bio-ingenieur, ...).

2. Waarom kiest men NIET voor een ingenieursopleiding?

Diegenen die niet kiezen voor een ingenieursopleiding vinden van zichzelf dat ze niet goed genoeg zijn in wiskunde en wetenschappen, ze doen de vakken niet graag, of worden afgeschrikt door de grote hoeveelheid wiskunde die ze in de opleiding verwachten. Vaak hebben deze jongeren geen of een foutief beeld van wat een ingenieur is en doet. De ingenieursopleiding zien ze als een zeer zware, saaie, moeilijke opleiding die zoveel tijd vergt dat er weinig of geen tijd overblijft voor ontspanning, en dat hebben ze er niet voor over. Ze willen ook nog een leven naast hun studies. Sommigen vinden de opleiding te eng, anderen te breed en nog anderen hebben gewoon meer interesse in een andere studierichting.

3. Waaraan denken scholieren bij het woord 'ingenieur'?

We vroegen de scholieren welke drie woorden er in hen opkwamen bij het woord ingenieur:

- wiskunde & wetenschappen
- bruggen & huizen bouwen
- helm
- Lego
- moeilijk
- man/jongen
- machines
- geld
- naamprestige
- verantwoordelijkheid
- veelzijdigheid
- uitdaging
- persoon op een werf met kostuum
- problemen oplossen
- tekenen
- praktijk/toepassingen, ...

4. Beeld van een ingenieur

Uit de gesprekken bleek al snel dat de jongeren geen beeld of een foutief/onvolledig beeld hebben van wat een ingenieur is of doet. Eén van de scholieren gaf daar een verklaring voor:

Jan: Er zijn misschien wel veel beroepsmogelijkheden voor ingenieurs, maar er zijn er weinig onder ons die mogelijkheden kunnen aanhalen, ik zie daar eigenlijk vooral mogelijkheden als bouwprojectleider of ja ... je kan leerkracht worden, maar voor de rest zie ik eigenlijk weinig variatie [...] Maar die mensen komen in bedrijven terecht en dat zijn meestal de mensen die je nooit tegenkomt. Rechten: je ziet op de TV elke dag wel een rechtzaak of weet ik veel, maar je gaat op televisie nooit veel mensen zien die in een bedrijf binnen stappen ofzo

Moderator: dus je hebt daar eigenlijk geen goed beeld van?

Peter: ja dat is afgesloten van wat wij eigenlijk zien van jobs.

Er heerst een foutief beeld van ingenieurs. Met dit beeld wil de jeugd zich niet vereenzelvigen. Volgens de scholieren, die een negatief beeld hebben van een ingenieur, zijn ingenieurs rare, uitzonderlijke wezens, saaie slimmeriken, marginalen, een volkje apart, asociaal, mensen die enkel leven voor hun studies, hoog intelligente types, een bende aliens, droogstoppels, nerds, fanatiekelingen, wereldvreemd, geen speelvogels, personen met een brilletje.

5. Invloed vanuit de school en de persoonlijke omgeving

Zowel de school als de persoonlijke omgeving (ouders, familie, vrienden, ...) reageren hoofdzakelijk positief op de keuze om een ingenieursopleiding te starten. 20-30 jaar geleden kregen meisjes meer negatieve reacties dan nu. Volgend citaat toont echter aan dat de omgeving ook nu nog een negatieve invloed kan uitoefenen:

Moderator: *hoe denk je dat de mensen in je omgeving zouden reageren als je zou zeggen: 'Ik ga ingenieur studeren', of hoe hebben ze gereageerd als je dat gezegd hebt?*

Lies: *ik denk dat je vooral bij burgerlijk ingenieur de meeste rare blikken gaat krijgen, ... bij handelsingenieur krijg je betere reacties, ...*

Moderator: *en wat zijn dan zo de argumenten?*

Lies: *omdat de mensen die zeker burgerlijk doen, vaak anders zijn gewoon, ... (gelach) die interesseren zich gewoon uitsluitend voor wiskunde en wetenschappen, ...*

6. Invloed van informatiemomenten

De **infodagen** van universiteiten en hogescholen zijn voor vele scholieren doorslaggevend voor de studiekeuze. Ze geven een beeld van de opleiding en de mogelijkheid om ter plaatste de sfeer op te snuiven. Vooral een bezoek kunnen brengen aan labo's, de mogelijkheid om cursussen in te kijken, vragen te stellen aan proffen en studenten, ... zijn doorslaggevende elementen die de leerlingen kunnen helpen in het maken van hun studiekeuze. Onderstaand citaat toont aan dat een saaie infodag er ook voor kan zorgen dat scholieren gaan twijfelen en eventueel zelfs gaan kiezen voor een andere richting!

Moderator: *en heeft iemand of iets jullie studiekeuze beïnvloed?*

Christien: *niet echt speciaal, maar ik denk, zoals Kurt het zegt, dat een infodag eigenlijk wel veel maakt hoe de studie overkomt, want als je die infodag echt enorm saai of echt niet interessant vindt dan heb je ook wel zo iets van 'ja nee, laat dan maar'.*

Kurt: *dat moet ik ook wel toegeven dat die infodagen heel veel doen, als je daar zit dan zie je het publiek waarmee je dan waarschijnlijk zal samen studeren. En als je dan geneeskunde vergelijkt met burgerlijk ingenieur: allé burgerlijk ingenieur, dat zijn allemaal papa's met hun hoog begaafde zoontjes dat daar zitten, je ziet daar echt geen enkel meisje zitten. Ik zat daar helemaal alleen zo te kijken en dan stond daar vooraan de decaan een beetje uitleg te geven, en toen dacht ik: 'manneke wat een zielige bende is dat hier'. In tegenstelling tot bij geneeskunde, daar gaf een prof een uur uitleg over zijn vak in het eerste jaar en die kreeg heel de zaal mee, iedereen lag plat van het lachen, ...*

Moderator: *en daar waren wel veel meisjes waarschijnlijk ...*

Kurt: *en daar waren al redelijk wat meer meisjes ook, en ook gewoon het geheel, op zo een studiedag zit je al een beetje in die sfeer, dan merk je een beetje van 'zo gaat het er hier aan toe', en dan had ik bij geneeskunde iets van 'dat is wel tof om hier te zitten', in plaats van bij burgerlijk ingenieur was het gewoon zitten, kijken en luisteren, ...*

De **Studie-informatiedagen** (SID'INS) worden door de scholieren positief bevonden omdat ze veel informatie (brochures/boekjes) meekrijgen die ze later rustig kunnen bekijken. Toch vinden de jongeren het bezoek aan de SID'INS met de school te kort, de individuele

begeleiding is er minimaal en men heeft het gevoel dat de verschillende hogescholen en universiteiten er te veel reclame willen maken voor hun eigen instelling.

7. Factoren die de instroom kunnen verhogen

De jongeren haalden tijdens de gesprekken enkele factoren aan die, volgens hen, de instroom in de ingenieursrichtingen kunnen bevorderen:

- Individuele studiekeuzebegeleiding voorzien in de scholen.
- Studiekeuzebegeleiding in scholen starten in het vijfde in plaats van in het zesde jaar.
- Bij meisjes speelt onzekerheid/faalangst een grotere rol, ze hebben soms een extra duwtje in de rug nodig.
- Zorgen dat jongeren (vooral meisjes) zich meer thuis voelen in wetenschappelijke vakken, door bijvoorbeeld meer links te leggen tussen de theorie en de toepassingen ervan in het dagdagelijkse leven.
- Jongeren laten proeven van het ingenieursberoep door ze een dag in de praktijk te laten staan.
- Een grootschalige mediacampagne om het imago van ingenieurs op te krikken.
- Meer aandacht voor het ingenieursberoep op TV.
- Op infomomenten en in scholen ingenieurs en ingenieursstudenten uitnodigen om te getuigen over hun beroep en/of de studie: *“je moet er voor zorgen dat er op de infodagen nog meer ‘echte’ mensen staan, en niet de typische ingenieurs, ... ik bedoel mensen die zich echt van hun menselijke kant laten zien, ... (gelach) ... gewoon dat je er mensen zet uit hun vierde jaar ofzo en er voor zorgt dat je die mensen eruit haalt die ook nog daarbuiten echt een leven hebben, niet als je die mensen ziet dat je zegt dat zijn typisch burgerlijk ingenieurs”*